

Posudek vedoucí diplomové práce

Název: **Historie vazební věznice c Hradci Králové**

Autor: Bc. Petr Fischer

Studijní program: N0222A120001

Studijní obor: Historie

Vedoucí DP: doc- Mgr. Petr Grulich, Ph.D.

Oponent DP: doc. PhDr. Veronika Středová, Ph.D.

K obhajobě předložená diplomová práce Petra Fišera si klade za cíl představit historii vazební věznice v Hradci Králové, které doposud nebyla věnována dostatečná badatelská pozornost. Autorovi ostatně nezbyvá nic jiného než již na počátku úvodu DP konstatovat, že prozatím „není sepsána žádná práce o historii vazební věznice v Hradci Králové“. Zcela správně to vnímá jako badatelskou výzvu a jako zaměstnanec vazební věznice i jako svoji povinnost. Výchozí podmínky byly tedy ideální: neprobádané téma, osobní zaujetí i profesní zainteresovanost. Před Petrem Fišerem se tak otevřel rozměrný badatelský prostor, který – soudíc podle prezentace výsledků jeho výzkumu – chvílemi připomínal okřídlené, a především zprofanované *hledání jehly v kupce sena*.

Jako oponentka oceňuji autorovu pečlivou práci. Je nezpochybnitelné, že se v dané problematice velmi dobře orientuje a na mnoha místech jeho znalosti zabíhají až do překvapivých detailů, které jsou založeny na prozkoumání značného množství pramenného materiálu. Petr Fišer se sice nejednou ocitá na hranici odborného stylu, nicméně jeho text je čtenářsky velmi vstřícný, tudíž lze některé odchylky, jedná se především o užívání dobově a citově zabarvených výrazů a slov a spojení hovorová, tolerovat. Se shovívavostí vnímám stylistické projevy, které evokují atmosféru „temných příběhů“, k jejichž představě se ostatně autor nejednou otevřeně hlásí. Snadnou orientaci v textu umožňuje rovněž detailní strukturace do jednotlivých podkapitol.

Diplomová práce je tvořena úvodem, devíti kapitolami a závěrem. Za ním následuje pro mě trochu záhadně zařazená kapitola (v podstatě 10.) Záhadná úmrtí v letech 1948-1968. Ačkoli autor v úvodu vysvětlil, proč je text touto kapitolou opatřen, domnívám se, že mnohem správnější by bývalo bylo jeho včlenění do hlavního textu DP. Jsem toho názoru, že o nějakém symbolickém vyznění zařazení tohoto textu na konec práce nelze hovořit, protože tematický rámec je mnohem širší a netýká se pouze vězeňství v éře komunistického Československa. Na samém konci se nachází seznam pramenů a literatury.

Rozhodně oceňuji obsáhlý Úvod, v němž se Petr Fišer změřil především na objasnění koncepce svojí DP. Detailně charakterizuje jednotlivé kapitoly, a i když některé z nich jako oponentka považuji za nadbytečné, viz níže, hodnotím zejména to, že dokázal jednoznačně vysvětlit svoje záměry. Naopak bych byla ale uvítala nejen uvedení pramenů, ale rovněž jejich rozbor, a především rozbor využitě

literatury, který zde – stejně jako její uvedení - zcela chybí. V něm by byl právě prostor pro její kritické posouzení, které by dost možná autora přivedlo k tomu, že by se vyvaroval zbytečné kompilaci, viz níže.

Závěr DP je po mém soudu příliš stručný, minimálně by měl obsahovat odpovědi na otázky, k čemu výsledky výzkumu poslouží, zda je lze využít k nějakým publikačním záměrům, to by si jistě zasloužil zajímavější a hluboce lidský příběh Ladislava Vančury, a jaké jsou perspektivy dalšího možného výzkumu.

Seznam literatury je po formální stránce chybně sestavený. Měl by být strukturován podle schématu: I. Prameny 1) archivní prameny (v DP I.) 2) tištěné prameny (v DP II.); II. Literatura (v DP III.). Z ní by neměla být vyčleňována Tištěná periodika (v DP IV.). Naopak by do prostého abecedně řazeného seznamu literatury měly být včleněny dílčí studie, které ke své práci autor využil. Jedná se o zcela zbytečné pochybení. V uvedené podobě se mi ovšem seznam literatury jeví jako velmi skromný.

Velmi dobře rozumím autorově snaze uvést čtenáře DP do problematiky vývoje vězeňství v celé jeho historické perspektivě, čímž nás zavádí až do starověku, stejně tak jako potřebu seznámit jej s dějinami vězeňství v Hradci Králové, díky nimž musíme nastoupit cestu od první poloviny 13. století až po éru osvícenskou, abychom se dostaly do 19. století, kterému je věnována 3. kapitola Vězeňství habsburské monarchie v Hradci Králové (1850–1918). V této souvislosti se nemohu ubránit otázce, zda období předcházející (od r. 1526) nemůžeme konkretizovat jako éru vězeňství za habsburské monarchie? To je ovšem pouze detail. Mnohem větší problém spatřuji v tom, že autorova snaha detailně informovat čtenáře o vývoji vězeňství, ať už v obecném nebo královéhradeckém kontextu, stojí za dvěma reálnými nedostatky DP:

- 1) Takto rozsáhlé období nelze uchopit na základě pramenného výzkumu v rámci a možnostech, které autorovi poskytuje tento typ kvalifikační práce. Je to prostě nereálné a nerealizovatelné.
- 2) V důsledku toho jsou minimálně první tři kapitoly založeny takřka výhradně na práci s literaturou. Tu sice autor explicitně pojmenovává a hlásí se k ní, nicméně podle zvyklostí oboru historie by měl na existující literaturu pouze odkázat, případně k ní zaujmout kritické stanovisko, což by ale předpokládalo rozsáhlý pramenný výzkum i pro období, které není fakticky hlavním časovým rámcem práce. Zde však došlo k pouhému vytěžení literatury a reprodukci textů nezřídka poněkud staršího data, např. Domečka, Švenda, ale i titulů podstatně mladších. S tím pak nepochybně alespoň částečně souvisí poměrně vysoká 13% shoda odhalená antiplagiátorským systémem. Minimalizace textu vytvořeného na základě kompilace by byla autorovi umožnila soustředit se více na hlavní téma, tj. dějiny vazební věznice v HK, a posunout se od přepisování pramenů, který je převažující k jejich tolik potřebné a v podstatě i cenné interpretaci. Lze se domnívat, že na tu mu už většinou nezbyl dostatečný prostor.

A konečně problém spatřuji i v nesouladu mezi názvem DP a časovým rámcem uvedeným v anotaci. Název zcela jasně odkazuje k vazební věznici v Hradci Králové, v anotaci je její vznik a vývoj vymezen lety 1935–1993, nicméně další údaje uvádějí zaměření na vězeňské poměry před rokem 1935.

Jako jistý klad DP vnímám, že výklad propojuje objasnění historických skutečností různého charakteru, např. každodennost, dějiny správy, architektonický popis objektu vazební věznice, osudy obyčejných lidí atp.

Z metodologického hlediska postrádám větší míru zapojení kritické analýzy, která většinou ustupuje využití metody deskriptivní, k níž se ostatně autor otevřeně hlásí. Při přebírání informací z pramenů někdy méně znamená skutečně více a autor má právo na vlastní interpretaci.

Navzdory výše uvedeným připomínkám, k nimž by se měl Petr Fišer při obhajobě vyjádřit, považuji diplomovou práci za výsledek pečlivé badatelské práce, který splňuje nároky kladené na kvalifikační texty tohoto typu. Diplomovou práci proto doporučuji k obhajobě a pro její klasifikaci navrhuji hodnocení stupněm

D

doc. PhDr. Veronika Středová, Ph.D.

V Hradci Králové 19. ledna 2024.